

פרק 13

הטבות מס

אוגדן זכויות לילדים ובוגרים עם מוגבלות פיזית

איל"ן - איגוד ישראלי לילדים נפגעים (ע"ר) בשיתוף נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים, והקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלות, האוניברסיטה העברית

פרק זה מתבסס על מדריך זכויות מס לאנשים עם מוגבלות של רשות המיסים בישראל.

להרחבה ראו באתר רשות המיסים: www.bit.ly/madrich_mas

13.1. פטור ממס הכנסה

★ מהי הזכות?

קבלת פטור ממס הכנסה על הכנסות יחיד שנקבעה לו "נכות מזכה".

👉 מי זכאי?

אדם בעל "נכות מזכה", כלומר:

1. אדם עם מוגבלות פיזית בשיעור של 100% נכות.
2. אדם עם מוגבלות פיזית בשיעור של 90% נכות לפחות, שלקה בכמה איברים, והשיעור האמור הוא תוצאה של חישוב מיוחד של הליקוי באיברים השונים (בשיטת האחוז הפוחת), שבלעדיו היה נקבע שיעור נכות של 100% לפחות.
3. אדם עיוור.

⚠ חשוב לדעת

הפטור ממס ניתן למי שנקבעה לו נכות מזכה שתקופתה היא 185 ימים לפחות.

הנכות המזכה יכול שתיקבע לפי אחד החוקים האלה:

- חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 (נוסח משולב);
- חוק נכי המלחמה בנאצים, התשי"ז-1957;
- חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957;
- חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;
- פרקים ה, ט, יג או יג1 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995;
- חוק לפיצוי נפגעי גזת, התשנ"ד-1994.

ניצד אפשר לממש את הזכות

לקבלת הפטור יש לקבל אישור ממשרד מס הכנסה:

1. אם נקבעה נכות מזכה על פי אחד החוקים הנ"ל, יש להגיש למס הכנסה בקשה לקביעת אחוזי נכות לצורך פטור ממיסים (טופס 169א) בצירוף עותק נאמן למקור של פרוטוקול הוועדה הרפואית או צילום תעודת עיוור.
2. אם טרם נקבעה נכות מזכה, יש לעבור ועדה רפואית לצורכי מס הכנסה שמכנס המוסד לביטוח לאומי (ומכונה גם ועדה רפואית מדרג ראשון). יש להגיש למשרד מס הכנסה הסמוך למקום מגורי המבקש בקשה הכוללת מסמכים רפואיים. משרד מס הכנסה יספק טופסי הפניה למוסד לביטוח לאומי לקביעת נכות מזכה.

לקבלת מידע נוסף על תקרות ההכנסה השנתית הפטורה לשנים 2013-2019, על המסמכים שיש להגיש למשרד מס הכנסה ועל אופן ביצוע הליך קביעת נכות מזכה עיינו במדריך זכויות מס לאנשים עם מוגבלות של רשות המיסים בישראל:
www.bit.ly/madrich_mas

ערר וערעור

אפשר להגיש למשרד מס ההכנסה ערר על החלטת הוועדה הרפואית בתוך 45 יום מהיום שבו התקבלה הודעת מס ההכנסה על החלטת הוועדה הרפואית ועל תוצאותיה. על מכתב הערר להיות מנומק, ויש לצרף אליו אישורים רפואיים רלוונטיים וכן אישור על תשלום שובר הערר (נכון לשנת 2019 הסכום עומד על 950 ₪).

אפשר להגיש לבית הדין האזורי לעבודה ערעור על ועדת הערר בתוך 60 יום ממועד קבלת הודעת מס ההכנסה על החלטת ועדת הערר.

חשוב לדעת

אם חלה החמרה במצבם של המבקשים בתוך חצי שנה מיום הוועדה הרפואית הקודמת, אפשר להגיש בקשה לוועדה רפואית ("ועדת החמרה") באופן דומה לוועדה רפואית מדרג ראשון.

- ◀ מבקשים שנקבעה להם נכות מזכה לצמיתות ומקבלים שכר ממעסיק אחד או ממשלם קצבה אחד, יקבלו אישור כללי, התקף גם לעתיד, ויש למסור אותו למעסיקים או למשלם הקצבה.
- ◀ מבקשים שנכותם אינה צמיתה או מקבלים שכר מכמה מעסיקים, יפנו למשרד מס ההכנסה לתיאום מס.

חשוב לדעת !

אם נקבעה לאדם נכות מזכה לשנות מס שקדמו לשנת המס שבה הוגשה הבקשה, הוא זכאי להחזר מס למפרע לתקופה של עד שש שנים קודמות לשנת המס, וזאת בכפוף להגשת בקשה מתאימה.

13.2. נקודות זכות במס הכנסה בעבור הורה לילד עם מוגבלות

מהי הזכות? ★

הורים שילדם או ילד של בן זוגם משותק, עיוור או עם מוגבלות שכלית התפתחותית זכאים לשתי נקודות זיכוי שנתיות במס הכנסה בעבור כל ילד כאמור.

מי זכאי? 🖱️

1. עובדים תושבי ישראל שיש להם או לבן זוגם ילד משותק, עיוור או עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
2. הורים לילד שוועדת השמה קבעה כי ילדם זכאי להשמה בחינוך מיוחד.
3. הורים לילד שטרם מלאו לו 19 שנים (קטין) המקבל גמלת ילד נכה מהמוסד לביטוח לאומי.
4. הורים לילד שמלאו לו 19 שנים ונקבעה לו דרגת אי-כושר השתכרות בשיעור של 74% ומעלה לצמיתות, והוא סמוך על שולחן הוריו.
5. הורים לילד הזכאי לגמלת ילד נכה והם גרושים או פרודים ואינם מנהלים משק בית משותף זכאים שניהם לנקודות הזיכוי אלו.
6. הכנסת הקרוב נטול היכולת אינה עולה בשנת המס על 169,000 ₪ במקרה של יחיד, או על 271,000 ₪ לנטול היכולת ובן זוגו, אם הוא נשוי (נכון לשנת המס 2019).

חשוב לדעת !

אח או אחות של האדם עם המוגבלות שמונו לאפוטרופוס שלו "לגוף ולרכוש" יהיו זכאים לנקודות הזיכוי אם ההורים אינם בחיים או אינם מתפקדים מפאת גילם או מצבם הבריאותי.

ניצד אפשר לממש את הזכות? ✓

יש לפנות למשרדי מס ההכנסה באזור המגורים ולהגיש את המסמכים האלה:

1. טופס 101 דרך המעסיק – במקרה של זכאות לגמלת ילד נכה ובצירוף אישור על הגמלה.
 2. טופס 127 – "תעודה רפואית לצורך זיכוי ממס". את הטופס ימלא רופא מומחה שמכיר את הילד ואת האבחון שלו. לחלופין אפשר להגיש העתק מהחלטת ועדת אבחון של האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית במשרד הרווחה.
 3. טופס 161א – "בקשת זיכוי ממס בגין קרוב נטול יכולת".
 4. טופס 135 – בקשות להחזרי מס לשנות המס הקודמות.
 5. ספח תעודת זהות של ההורה עם פרטי הילד.
- פקידי השומה ייתנו להורים אישור לניכוי מס הכנסה, ואותו עליהם למסור למעסיקים.

חשוב לדעת !

הורים זכאים לקבל החזרי מס למפרע בעבור שש השנים הקודמות לתאריך הבקשה (ובלבד שהייתה להם הזכאות במהלך אותן שנים), בתוספת ריבית והצמדה כמקובל במס ההכנסה.

אם שילמו ההורים הוצאות בעבור ילד המתגורר בדיר חוץ-ביתי, יש לבחור בין קבלת שתי נקודות זיכוי שנתיות ממס ההכנסה בעבור ילד עם מוגבלות לקבלת זיכוי בגין החזקת קרוב מחוץ לבית ההורים.

13.3. זיכוי ממס בגין החזקת קרוב משפחה במוסד

מהי הזכות? ★

זיכוי ממס של 35% על תשלומים ששולמו בעבור החזקת ילד, בן זוג או הורה במוסד מיוחד.

מי זכאי? 🖱️

1. תושבי ישראל;
2. הורים לילד משותק לחלוטין, מרותק למיטה בתמידות, עיוור, בלתי שפוי או עם מוגבלות שכלית התפתחותית השוהה במוסד מיוחד, או בן זוגו של הורה לילד עם מוגבלויות אלו.
3. בן זוג לאדם משותק לחלוטין, מרותק למיטה בתמידות, עיוור או בלתי שפוי השוהה במוסד מיוחד.

4. ילדו של אדם משותק לחלוטין, מרותק למיטה בתמידות, עיוור או בלתי שפוי השוהה במוסד מיוחד.
5. הכנסת הקרוב נטול היכולת אינה עולה בשנת המס על 169,000 ₪ במקרה של יחיד או 271,000 ₪ לנטול היכולת ובן זוגו, אם הוא נשוי (נכון לשנת המס 2019).

✓ כיצד אפשר לממש את הזכות?

יש להגיש למשרד מס הכנסה בקשה לזיכוי ממס בגין קרוב נטול יכולת (טופס 116א) ואת המסמכים המעידים על מגבלת הקרוב.

⚠ חשוב לדעת

- 1) זיכוי ממס יהיה מאותו חלק מהסכומים ששולמו ועולים על 12.5% מהכנסתם החייבת של המבקשים.
- 2) התשלומים כוללים את כל הסכומים ששולמו בעד החזקה במוסד, לרבות תשלומים בעבור טיפול רפואי שסיפק המוסד.
- 3) אם שילמו ההורים הוצאות בעבור ילד המתגורר בדיר חוץ-ביתי, יש לבחור בין קבלת שתי נקודות זיכוי שנתיות ממס ההכנסה בעבור ילד עם מוגבלות לקבלת זיכוי בגין החזקת קרוב מחוץ לבית ההורים.

13.4. פטור ממס בגין משיכה מוקדמת מרכיב תגמולים בקופת גמל בשל נכות

★ מהי הזכות?

משיכת כספי התגמולים מקופת הגמל בפטור ממס.

👉 מי זכאי?

1. מי שנקבעה להם נכות רפואית צמיתה בשיעור של 75% לפחות, ובלבד שהיו עמיתים בקופת הגמל לפני שנקבעה להם הנכות.
2. מי שנקבעה לקרובם (בן זוג, הורה, הורי ההורה, צאצא וצאצאי בן הזוג ובן זוגו של כל אחד מהם) נכות רפואית צמיתה בשיעור של 75% לפחות, ובלבד שהיו עמיתים בקופת הגמל לפני שנקבעה לקרובם הנכות.

חשוב לדעת !

- 1) הורים לילדים הזכאים לגמלת ילד נכה צמיתה בשיעור המרבי (בשנת המס 2019 השיעור המרבי הוא 188%) רשאים להגיש בקשה למשיכת כספי קופת הגמל שלהם בפטור ממס גם ללא אישור על נכות רפואית של הילדים.
- 2) במקרים שבהם שיעור הגמלה נמוך מהשיעור המרבי אפשר לפנות לוועדה רפואית לצורכי מס הכנסה, ואם היא תקבע נכות רפואית צמיתה בשיעור של 75% ומעלה, יהיה אפשר למשוך מהקופה כסף פטור ממס.

מידע נוסף ראו במדריך זכויות מס לאנשים עם מוגבלות של רשות המיסים בישראל: http://bit.ly/madrich_mas.

13.5. פטור לקצבת יחיד בפרישה מוקדמת בשל נכות יציבה

מהי הזכות? ★

פטור ממס על הקצבה ממעסיק, מקופת גמל (קרן פנסייה, ביטוח מנהלים וכיוצא בזה) או מקצבה המשתלמת על פי ביטוח מפני אובדן כושר עבודה.

מי זכאי? 🖱️

מי שפרשו פרישה מוקדמת (נותקו יחסי עובד-מעביד) בשל נכות יציבה בדרגה של 75% או יותר. אם אין קשר בין הפרישה לנכות, לא יחול הפטור.

ניצד אפשר לממש את הזכות? ✓

1. יש להגיש למשרד מס הכנסה טופס 161 שבו יסמנו המעסיקים את סיבת הפרישה בצירוף אישור על הנכות המזכה.
2. משרד מס הכנסה יפיק למקבלי הקצבה אישור על ניכוי מס במקור הכולל פטור ממס על הקצבה, ויש למסור את האישור למשלמי הקצבה.

13.6. הנחה במס רכישה

להרחבה בעניין זה ראו סעיף 7.1.3, "הנחה במס רכישה".

13.7. הנחה במיסוי ארנונה

להרחבה בעניין זה ראו סעיף 12.1, "הנחה בחשבון הארנונה".